

Тема: Держави центральної - східної Європи. СРСР.

План:

1. Нова економічна політика більшовиків.
2. Проголошення СРСР.
3. Індустріалізація та її вплив на с/г.

Література

1. Полянський П.Б. «Всесвітня історія» 1914-1939. Підручник для 10 кл.- К.: «Генеза», 2002 – 289 с.;
2. Воронявський О.В. «Всесвітня історія»: Наочний довідник / О.В. Воронявський, Н.Л. Міщенко. – Х.: Вид-во «Ранок», 2011. – 128 с.
3. Губарьов В.К. «Всесвітня історія» довідник студента та школяра. - Донецьк «БАО» 2011Р.
4. Губіна С.Л. «Всесвітня історія». Навчально-практичний довідник / С.Л. Губіна, Л.І.Дух. – Х.: Торсінг плюс, 2013. – 304 с.: іл..
5. <http://ukrmap.su/uk-uh5> - Всесвітня історія

1. Внутрішньополітична криза в Росії на початку 20-х років поставила питання про можливість дальшого утримання влади більшовиками. Політика "воєнного комунізму" призвела до масових селянських повстань, які охопили територію України, Поволжя, Кубань та Дон. Економічна та суспільно-політична криза 1921 р. примусила більшовицьке керівництво терміново переглянути економічну політику, особливо щодо селянства. Навесні 1921 р. Леніну вдалося переконати партійне керівництво в необхідності зміни економічної політики.

Неп мав забезпечити виживання більшовицького режиму в умовах міжнародної ізоляції і масових виступів населення. Згодом селянам було дозволено продавати надлишок продукції на ринку, організовувати кооперативи, а також орендувати землю та використовувати найману працю. Але більшовицьке керівництво вважало неп тимчасовою політикою, розрахованою на перехід від капіталізму до соціалізму, і не бажало відмовлятися від своїх комуністичних ідей.

Хоча неп не став довгостроковою політикою, завдяки йому; було відновлено господарство, зруйноване в роки Першої світової і громадянської воєн. Зросло на деякий час

промислове та сільськогосподарське виробництво, поживалась торгівля і товарообмін, була знята соціальна напруга.

2. Протягом 1922 р. відбулися з'їзди рад України, Білорусії, Закавказзя, Російської Федерації, які прийняли рішення про необхідність утворення федеративного рівноправного союзу націй. Наприкінці грудня 1922 р. в Москві відбулася конференція представників національних республік, яка затвердила проекти декларацій про утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік та проект союзного договору.

Коренізація – це надання народам СРСР можливості розвивати власні культури, мови, готувати національні кадри з метою посилити вплив комуністичної партії в національних районах.

В січні 1923 р. ЦВК СРСР утворив Конституційну комісію, яка підготувала проект конституції СРСР. Його було затверджено на II з'їзді рад у січні 1924 року.

Протягом травня 1922 р. та березня 1923 р. стан здоров'я радянського лідера, вождя більшовиків В.Ульянова (Леніна) значно погіршився. Він переніс три приступи, що призвели до втрати фізичної можливості повноцінно працювати. У зв'язку з хворобою його було повністю усунуто від політичної діяльності. 21 січня 1924 р. Ленін помер. Його смерть стала Приводом до посилення боротьби за владу, боротьби за лідерство У партії, яка розгорнулась ще в останні роки його життя.

Основними суперниками у цій боротьбі виступали Сталін і Троцький. 1929 р. став роком остаточної перемоги Сталіна у боротьбі з ленінськими соратниками за владу. Він же став роком початку утвердження сталінського тоталітарного режиму в СРСР.

Причинами встановлення режиму особистої влади Сталіна в СРСР були:

- відсутність традицій політичної демократії в країні і реальних демократичних свобод;
- низький рівень громадянської політичної культури населення СРСР;
- зосередження політичної влади в руках однієї партії;
- невисокий інтелектуальний рівень керівництва ВКП(б), обмеженість його політичної культури;
- внутрішня природа радянської влади, яка становила собою диктатуру класу, що переросла у диктатуру партії і не заперечувала можливості диктатури однієї особи;
- наявність багато чисельного бюрократичного апарату, добробут якого залежав від збереження командно-адміністративної системи.

Основним методом встановлення та підтримки існування такого режиму був тотальний контроль над суспільством та постійний терор проти всіх його верств. Керівною і спрямовуючою силою радянської тоталітарної системи була більшовицька партія, яка своєю ідеологією визнавала марксизм-ленінізм. Резервом і помічником партії вважалась Всесоюзна ленінська комуністична спілка молоді - ВЛКСМ. їй було доручено керувати повсякденною

діяльністю Всесоюзнаї піонерської організації (діти 10-15 років), а при піонерських дружинах створювались об'єднання жовтенят - школярів 7-9 років.

3. Індустріалізація – це система заходів, спрямованих на прискорений розвиток важкої промисловості з метою технічного переозброєння економіки і зміцнення обороноздатності країни.

Форсована індустріалізація – індустріалізація шалено швидкими темпами.

Проведення політики індустріалізації почалось від здійснення плану ГОЕЛРО - плану електрифікації країни. Остаточо ця політика була схвалена після затвердження директив першого п'ятирічного плану розвитку народного господарства на 1928/29-1932/33 рр.

Основою дискусії, що розгорілася в партійному керівництві, було питання про темпи і масштаби промислового будівництва в СРСР. Вирішальними стали ідеологічний фактор і зростаючий культ особи Сталіна.

Карткова система – система розподілу продуктів, товарів та послуг за картками, що індивідуально видаються державою населенню.

З одного боку, СРСР з країни, що ввозила машини, перетво[^] рився на країну, що почала самостійно забезпечувати себе машинами. В економіці СРСР були створені нові галузі, а за обсягами промислового виробництва радянська країна вийшла на друге місце в світі. СРСР перетворився з аграрно-індустріальної в індустріально-аграрну країну. З іншого боку, в СРСР було підірвано сільськогосподарське виробництво, відбулося скорочення виробництва в легкій та переробній галузях промисловості, сталась ізоляція радянської економіки від світової, відбулося загальне одержавлення засобів виробництва, посилилась централізація в управлінні економікою, утвердились командно-адміністративні методи управління. Найбільш негативний наслідок індустріаліза-, ції той, що її проведення не було спрямоване на піднесення матеріального становища. Інтереси та потреби людини ігнорувалися, а особистості нівелювались.

Питання для закріплення:

- Як проходила індустріалізація в СРСР, які її наслідки?
- Назвіть основні джерела фінансування індустріалізації?
- Що таке Індустріалізація?